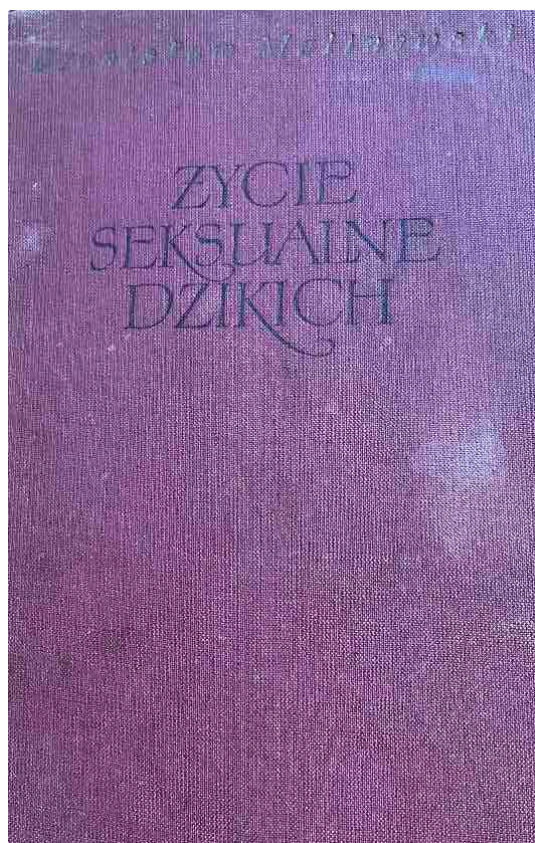

BRONISŁAW MALINOWSKI - SOCJOLOG, ETNOGRAF I TWÓRCA ANTROPOLOGII FUNKCJONALNEJ.

Człowiek, który swoją sławę zawdzięcza badaniom na Papuasach.

Wprowadzenie

Porządkując domową biblioteczkę trafiłam na pierwsze polskie wydanie książki Bronisława Malinowskiego- *Życie seksualne dzikich w północno- zachodniej Melanezji*.

Książka, jak przystało na te czasy ma piękną oprawę ze skóry, oczywiście ze względu na wiek, trochę już podniszczoną, a przedmowę do tego wydania napisał sam autor w Londynie, w maju 1937 roku.

„Nie bez pewnego wzruszenia oddaję tę książkę do rąk czytelnika polskiego. Czuję się szczęśliwy, że wreszcie danym mi jest przemówić do czytelników w języku, w którym się wychowałem, w języku, który stanowi moje najszczytniejsze dziedzictwo kulturalne. Jednocześnie nie mogę się oprzeć pewnemu żalowi, żalowi tylko do losu, który sprawił, że czytelnik polski nie jest pierwszym, któremu oddaję tę książkę do rąk. Pracować mi przyszło w obcym środowisku i nauce polskiej służyć tylko pośrednio. Czyż jednak przestałem jej służyć rzucając swoją twórczość na teren międzynarodowy i pracując w warunkach pozwalających mi osiągnięcie pomyślniejsze rezultaty? Nie sądzę. Służyłem polskiej nauce zawsze, nie mniej niż inni, tylko inaczej. I takich usług na obczyźnie wymagała ona. Polakiem zaś nigdy czuć się nie przestałem i zawsze, jeśli tego zasłała potrzeba, potrafiłem to podkreślić.”

A kim był sam autor?

Otóż urodził się 7 kwietnia 1884 roku w Krakowie jako syn wybitnego badacza- Lucjana Malinowskiego. Od wczesnego dzieciństwa miał problemy zdrowotne, co powodowało, że lekarze zalecali mu jak najczęstsze pobyty na wsi. Pod opieką matki często przebywał w okolicach Rabki, a potem rodzice zdecydowali się na kupno ziemi i budowę domu w Zakopanem. To tam młody Bronisław poznał zwyczaje i gwarę zakopiańskich górali i tam prawdopodobnie zrodziło się w nim zainteresowanie innymi kulturami. Był absolwentem CK III Gimnazjum im. Króla Jana Sobieskiego. Od 1902 roku studiował filozofię na Uniwersytecie Jagiellońskim, gdzie obronił pracę doktorską. Ale w tym samym czasie przebywał często w Zakopanem, do którego zjeżdżała cała ówczesna bohemia. I tam też zaprzyjaźnił się ze Stanisławem Ignacym Witkiewiczem.

Bronisław Malinowski, 1907 rok - © Creative Commons

W 1910 roku wyjechał do Londynu, gdzie rozpoczął studia na London School of Economics. To tam poznał wielu badaczy kultur prymitywnych, o których mówił, że „pracują za biurkiem”, zaś ich wiedza opiera się na przekazach urzędników. I wtedy doszedł do wniosku, że jedynym sposobem na prawdziwe badania antropologiczne jest osobisty udział w ekspedycji naukowej. Otrzymał wsparcie od filantropa Roberta Mond, a także stypendium im. Constance Hut. Do przyznania stypendium przyczyniła się przede wszystkim polska uczona Maria Czaplicka, pracująca na Oxfordzie, która zarekomendowała go profesorowi R.R. Marettowi.

Na wyprawę wybrał się z przyjacielem Stanisławem Witkiewiczem, który miał pełnić rolę rysownika i fotografa. Był to czas, gdy Witkacy stracił narzeczoną Jadwigę Janczewską (popełniła samobójstwo) i

ta wyprawa miała ukończyć ból i wyrzuty sumienia po stracie ukochanej dziewczyny. W trakcie podróży do Australii Witkacy nieustannie myślał o samobójstwie.

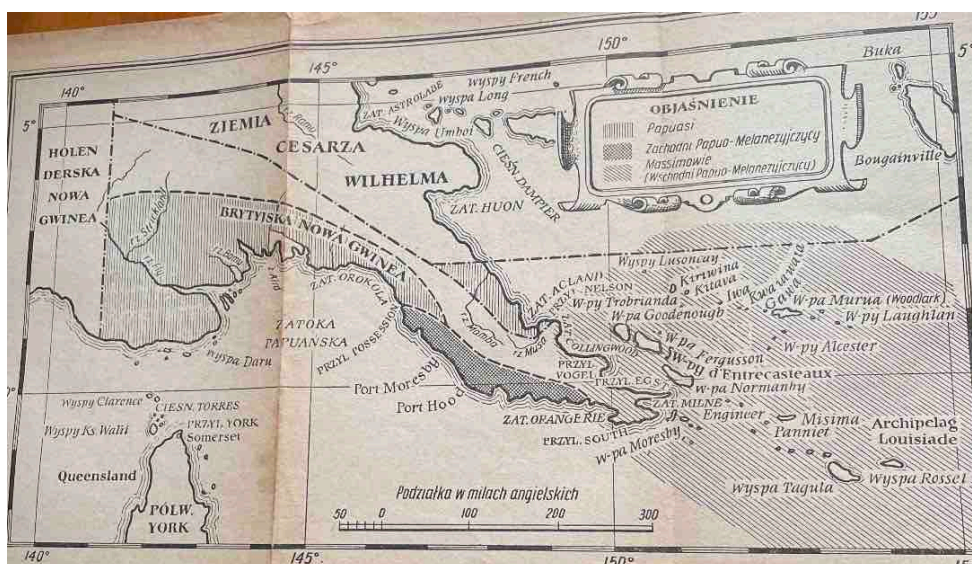
(...) Przebacz Bronieczku, że cię opuszczę, ale nie wiesz, czym jest straszliwe cierpienie. Czuję Cię i żegnam. Nie gniewaj się na mnie. Ty jeden znasz całą okropność mojego cierpienia. Twój Staś.

Gdy jednak przyjaciele dopłynęli szczęśliwie do Australii, rozpoczęła się I wojna światowa. Witkacy jako poddany rosyjski, zdecydował się na powrót do Europy. A Malinowski, obywatel wrogiej Austrii dostał propozycję od władz australijskich- albo wracasz do nieistniejącej ziemi polskiej albo przyjmujesz zesłanie na Wyspy Trobrianda u brzegów Nowej Gwinei, stanowiących archipelag kilkunastu wysp i wysepek koralowych położonych na Morzu Salomona należących do Papui Nowej Gwinei.

Bronisław przyjął drugą opcję. Zdecydował się na przebywanie wśród tubylców i obserwowanie ich codziennego życia, pracy, rytuałów oraz obrzędów religijnych. Uczył się także ich tubylczego języka, co jak mawiał powinno być obowiązkiem każdego antropologa.

Bronisław Malinowski na Wyspach Trobrianda 1914-18 - Mary Evans Picture Library / Agencja BE&W

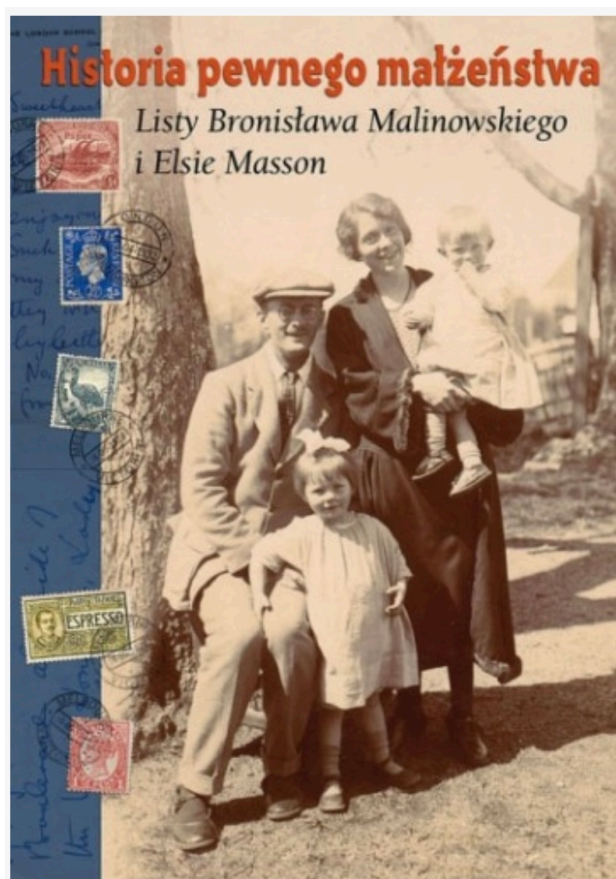

Jesienią 1916 roku, w domu profesora chemii Orme Masson w Melbourne, Bronisław poznał jego córkę Elisę Rosalinę Masson. Para zaczęła wymieniać między sobą listy i dzielić się doświadczeniami życia Aborygenów. Ona pracowała w tym czasie w Darwin, skąd przesyłała do gazet interesujące opisy życia australijskich Aborygenów.

Po zakończeniu wojny w 1918 roku Bronisław Malinowski wrócił do Australii i listownie poprosił ojca Elsie o rękę.

„Od początku naszej znajomości czułem wielki podziw dla charakteru i talentów córki Pana Profesora. Pracowaliśmy trochę razem, pomagając sobie nawzajem w rozwijaniu wspólnych zainteresowań i sami nie zorientowaliśmy się, kiedy, zaczęliśmy żywić do siebie bardzo silne uczucia. Teraz pod warunkiem zgody i aprobaty Pana Profesora chcielibyśmy się zaręczyć.”

Po otrzymaniu zgody Elsie i Bronisław wzięli ślub w Melbourne w 1919 roku. Otrzymali także polskie obywatelstwo i odpłynęli do Europy. Doczekali się potomstwa, trzech córek: Józefy, Wandy i Heleny. Zamieszkali w Oberbozen, w południowym Tyrolu. W połowie lat 20-tych u Elsie rozpoznano stwardnienie rozsiane, co skończyło się jej śmiercią w 1935 roku.

W międzyczasie Bronisław Malinowski został profesorem (1927) i objął kierownictwo katedry Antropologii na Uniwersytecie Londyńskim. W 1936 roku otrzymał doktorat honoris causa Uniwersytetu Harvarda, a następnie propozycję pracy na Yale. W 1940 roku ożenił się z malarką Anna Valettą.

Zmarł wkrótce potem na zawał serca (16 maja 1942 roku).

Co wniósł Bronisław Malinowski do antropologii?

Otóż wprowadził nowy styl pracy terenowej, której było długotrwałe i zetknięcie się z badaną społecznością przed wydaniem końcowych wyników. W okresie od czerwca 1915 roku do maja 1916 roku, a potem od października 1917 roku do października 1918 roku Malinowski prowadził badania na Wyspach Triobranda, które zaowocowały m.in. wydaniem tej książki.

Po pobycie wśród zupełnie nieznanego mu plemienia Bronisław Malinowski uznał, że „tronem życia społecznego jest kultura, rozumiana jako całościowy dziedzictwo społeczne: urządzenie, dobra, procesy techniczne, idee, zwyczaje i wartości także mit, magia i religia”. Twierdził, że nie ma kultur lepszych i gorszych. Sugerował również, aby na czas pracy oddalić się od przedstawicieli własnej kultury i żyć takim samym życiem, jak jej mieszkańcy, gdyż to tylko będzie elementem zachowania

obiektywności badacza, jak również sporządzanie codziennych notatek, utrwalających obraz zachowania danej społeczności.

Wydana w 1922 roku książka *Argonauci zachodniego Pacyfiku* przyniosła mu światowy rozgłos, zaś *Życie seksualne dzikich w północno-zachodniej Melanezji* stało się światowym bestsellerem i jedną z najgłośniejszych monografii w dziejach antropologii. Była to bowiem pierwsza udana próba przybliżenia i usystematyzowania odmiennych obyczajów egzotycznego społeczeństwa.

Jego badania zmieniły całkowicie pogląd, który dominował w tym czasie tzw. antropologii gabinetowej, czyli opartej na lekturze i analizie tekstów. Stosowane przez Malinowskiego metody poznawcze stały się obowiązującym w nauce standardem w pracy badawczej.

Źródła:

Życie seksualne dzikich w północno-zachodniej Melanezji. Bronisław Malinowski. Książka i Wiedza. 1957

Bez języka nie wnिकiesz- dobre badania. <https://dobrebadania.pl/estymastory/bez-jezyka-nie-wnikniesz/>

Bronisław Malinowski- Życiorysy.pl <https://zyciorysy.pl/biografia/bronislaw-malinowski/>

Bronisław Malinowski- Postacie/dzieje.pl- Historia Polski <https://dzieje.pl/postacie/bronislaw-malinowski>

Historia pewnego małżeństwa. Listy Bronisława Malinowskiego i Elsie Masson. Helena Wayne. Wydawnictwo: Muza. 2012